

EURÓPSKA KOMISIA

Brusel, 13.4.2011

SEK(2011) 483 v konečnom znení

PRACOVNÝ DOKUMENT ZAMESTNANCOV KOMISIE

ZHRNUTIE POSÚDENIA VPLYVU

**Sprievodný dokument k
návrhu**

NARIADENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY

**ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca na účely vytvorenia jednotnej ochrany
patentov**

a

návrhu

NARIADENIE RADY

**ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca na účely vytvorenia jednotnej ochrany
patentov so zreteľom na platný režim prekladov**

{KOM(2011) 215 v konečnom znení}

{SEK(2011) 482 v konečnom znení}

1. Úvod

Patenty sú dôležitým predpokladom ekonomického rastu prostredníctvom inovácií. V Európskej únii tvoria investície do výskumu 1,9 % HDP¹ a fungujúci patentový systém je z hľadiska premeny týchto investícií na hospodársky rast zásadný.

V súčasnosti je však ochrana patentov v Európe roztrieštená. V stratégii EÚ 2020² a v Akte o jednotnom trhu³ bolo vytvorenie hospodárstva založeného na znalostiach a inováciách označené za prioritu. Obe iniciatívy predstavujú úsilie zlepšiť rámcové podmienky na inovácie pre podniky vytvorením jednotnej ochrany patentov v členských štátoch EÚ.

Napriek všeobecnému uznaniu, že európske podniky vzhľadom na neexistenciu jednotnej ochrany patentov trpia konkurenčnou nevýhodou, Rada pre konkurencieschopnosť mohla v decembri 2010 len potvrdiť⁴, že existujú neprekonateľné ťažkosti, ktoré znemožňujú vytvorenie takejto ochrany v rámci celej EÚ v primeranom čase. Po tomto konštatovaní nasledovala žiadosť 12 členských štátov o vytvorenie posilnenej spolupráce v oblasti jednotnej ochrany patentov. Komisia následne predložila Rade návrh⁵ na povolenie posilnenej spolupráce, po ktorom nasledovala žiadosť ďalších 13 členských štátov o zapojenie do spolupráce. Európsky parlament dal svoj súhlas na začatie posilnenej spolupráce 15. februára⁶ a Rada pre konkurencieschopnosť prijala rozhodnutie o povolení 10. marca⁷. V dôsledku toho sa v správe o posúdení vplyvu museli zohľadniť podmienky ustanovené v rozhodnutí Rady o povolení. Toto posúdenie vplyvu sa nezaobera jednotným systémom riešenia patentových sporov, ktorý sa prerokúva v paralelnom pracovnom postupe a ktorý bude predmetom iných právnych predpisov. Rada pre kvalitu posúdenia vplyvu vydala kladné stanovisko 25. februára 2011.

2. KONTEXT – SÚČASNÉ PATENTOVÉ SYSTÉMY V EURÓPE

V Európskej únii možno ochranu patentov získať buď prostredníctvom národných patentových úradov členských štátov, ktoré udeľujú národné patenty, alebo prostredníctvom Európskeho patentového úradu (ďalej len „EPÚ“).

Ak sa prihlasovateľ rozhodne požiadať o „európsky patent“, prihlášku spracúva EPÚ podľa postupov stanovených v Európskom patentovom dohovore⁸. Európskym patentovým dohovorom sa zaviedli centralizované postupy pre rešeršovanie, preskúmanie a udelenie európskych patentov v angličtine, francúzštine alebo v nemčine. Udeľený a zverejnený patent však nenadobúda účinnosť automaticky. Najprv musí byť validovaný v štátoch, v ktorých majiteľ patentových práv vyžaduje ochranu, t. j. európsky patent musí byť „premenený“ na národné patenty.

¹ Údaje Eurostat 2008.

² KOM(2010) 2020

³ KOM(2010) 608 v konečnom znení/2.

⁴ Tlačová správa 17668/10.

⁵ KOM(2010) 790

⁶ P7_TA(2011) 0054.

⁷ Rozhodnutie Rady 2011/167/EÚ z 10. marca 2011, ktorým sa povoľuje posilnená spolupráca na účely vytvorenia jednotnej patentovej ochrany, Ú. v. EÚ L 76, 22.3.2011, s. 53.

⁸ <http://www.epo.org/patents/law/legal-texts/html/epc/1973/e/ma1.html>

3. VYMEDZENIE PROBLÉMU

Postup rešeršovania, preskúmania a udeľovania európskych patentov funguje dobre a je vo veľkej miere prijímaný prihlasovateľmi z Európy a tretích krajín. Tento normalizovaný postup však dopĺňajú povinné postupy po udelení, ktoré sú zložité, rozdielne a spôsobujú podnikom zbytočné náklady. V tomto posúdení vplyvu sa skúmajú problémy a možné riešenia vzhľadom na obdobie po udelení ochrany patentov.

3.1. Problém 1: Vysoké náklady spojené s prekladmi a uverejnením patentov

Platné vnútroštátne požiadavky na validáciu po udelení európskych patentov obsahujú preklady, poplatky za uverejnenie a rôzne formálne požiadavky na podanie. Ak majiteľ patentových práv nedodrží niektorú z uvedených podmienok, európsky patent sa považuje v tomto štáte za neplatný *ab initio*. Poplatky, ktoré účtujú patentoví zástupcovia, tieto náklady ešte zvyšujú.

Napriek tomu, že sa Londýnskou dohodou⁹ znížili náklady na požiadavky na validáciu v niektorých členských štátoch, celkové náklady na validáciu v 3 členských štátoch (DE, FR, UK) sú 680 EUR, v 13 členských štátoch dosahujú 12 500 EUR a vyše 32 000 EUR, ak je patent validovaný v celej EÚ. Odhaduje sa, že skutočné náklady na validáciu sú v EÚ okolo 193 miliónov EUR ročne.

3.2. Problém 2: Rozdiely v udržiavaní patentov v jednotlivých členských štátoch

Udržiavacie poplatky musí majiteľ patentových práv zaplatiť každý rok v každej krajine, kde je patent validovaný. Ak poplatky nezaplatí, patent zaniká a stáva sa súčasťou verejnej domény. Udržiavacie poplatky sú v členských štátoch veľmi rozmanité. Okrem toho vo vnútroštátnych právnych predpisoch existuje mnoho pridaných ustanovení, ktoré zbytočne sťažujú udržiavanie patentov vo viacerých členských štátoch. Lehoty na zaplatenie poplatkov sa líšia, platba bankovým prevodom stále nie je všade možná, niektoré krajiny ustanovujú povinné vymenovanie patentového zástupcu a komunikácia s národnými patentovými úradmi je často možná len v miestnom jazyku. Odhaduje sa, že akumulované náklady technickej pomoci pre platbu môžu dosiahnuť počas 10-ročného obdobia 61 – 81,2 miliónov EUR.

3.3. Problém 3: Administratívna náročnosť registrácie prevodov, licencií a iných práv

Patenty môžu umožniť transakcie na trhoch s technológiami: možno ich kupovať a predávať ako majetkové tituly alebo častejšie sú predmetom licenčných dohôd. Prevody a práva sú registrované v národných patentových registroch štátov, v ktorých je patent validovaný. Takáto registrácia vyžaduje vymenovanie profesionálneho zástupcu vo viac ako polovici členských štátov. Registrácia prevodu patentu platného v 5 krajinách môže stáť 2 000 až 2 500 EUR navyše k rôznym procesným poplatkom účtovaným v členských štátoch. Popritom ešte existujú rozdielne požiadavky v súvislosti s typmi dokumentov, ktoré treba predložiť do patentového registra, certifikátmi atď.

⁹ Dohoda o uplatňovaní článku 65 Európskeho patentového dohovoru (Londýnska dohoda) prijatá v októbri 2000, Ú. v. EPÚ 2001, 550.

3.4. Dôsledok: Ochrana patentu v celej EÚ je drahá

Dôsledkom je, že komplexná ochrana patentov v Európe je natoľko nákladná a zložitá, že sa stáva pre mnohých vynálezcov a podniky nedostupná. Najmä malé a stredné podniky často uprednostňujú neformálnu ochranu svojich inovácií (t. j. tajomstvo).

Ale aj keď o európske patenty požiada a sú mu poskytnuté, majiteľ patentových práv ich zvyčajne validuje len v niekoľkých vybraných krajinách. V súčasnosti je európsky patent validovaný v priemere v 5 členských štátoch¹⁰. Počet validácií počas posledných 15 rokov dokonca klesol¹¹. Okrem toho administratívna záťaž a zložité udržiavanie patentov a registrácia práv a licencií spôsobuje vynálezcom a podnikom vrátane tých, ktoré žiadajú o informácie o patente, zbytočné náklady.

Fragmentácia ochrany patentov takisto zvyšuje náročnosť presadzovania patentových práv. Pri vstupe tovaru do EÚ cez členské štáty, v ktorých patent nie je platný, sa majiteľ patentových práv nemôže opierať o Colný kódex EÚ, aby zadržal tovar podozrivý z porušenia patentu¹².

Táto situácia má závažné nežiaduce účinky na fungovanie vnútorného trhu. Okrem zachovávania rozdrobenosti trhu má tiež negatívny vplyv na inovácie, rast a konkurencieschopnosť európskych podnikov.

4. SUBSIDIARITA

Vytvorenie európskych práv duševného vlastníctva na poskytnutie jednotnej ochrany v celej EÚ a pridružených jazykových režimov je ustanovené v článku 118 ZFEÚ. Načrtnuté problémy možno odstrániť len na úrovni EÚ riešením, ktoré v porovnaní so súčasným režimom výrazne znižuje požiadavky na preklad a administratívne spracovanie. Nevyhnutné je konať na úrovni EÚ, pretože bez právneho nástroja EÚ by členské štáty neboli dostatočne schopné vytvoriť jednotné právne účinky spojené s patentmi vo viacerých členských štátoch. Pri analýze možností sa zohľadnila proporcionalita.

5. CIELE

V nadväznosti na vymedzenie problému sú všeobecnými cieľmi tohto návrhu posilnenie fungovania jednotného trhu a podpora rastu a inovácií. Tieto ciele možno dosiahnuť zvýšením prístupu malých a stredných podnikov k ochrane patentov, zvyšovaním rozsahu patentovej validácie a rozširovaním znalostí (konkrétne ciele).

Uvedené ciele možno dosiahnuť len znížením celkových nákladov na ochranu patentov v Európe, najmä znížením nákladov na preklad a zverejnenie, zjednodušením udržiavania patentov (obnova) a zjednodušením registrácie prevodu, licenčných dohôd a ďalších práv.

¹⁰ Štúdia o nákladoch patentovania uskutočnená Roland Berger Market Research, august 2004.

¹¹ Ekonomická analýza úspor nákladov patentu Spoločenstva uskutočnená van Pottelsberghe, Danguy, 2009.

¹² Nariadenie Rady (ES) č. 1383/2003, Ú. v. EÚ L 196, 2.8.2003, s. 7 – 14.

6. MOŽNOSTI A ANALÝZA POLITIKY

Možnosti politiky sa hodnotili na základe týchto kritérií: účinnosť, znižovanie nákladov, zjednodušenie a politická realizovateľnosť. Avšak členské štáty, ktoré žiadali Komisiu, aby navrhla posilnenú spoluprácu v oblasti jednotnej ochrany patentov, tiež uviedli rozsah a ciele takejto spolupráce. Tieto podmienky sa museli pri zvažovaní možností zohľadniť.

6.1. Možnosť 1 (základný scenár) – Komisia nepodnikne žiadne kroky

Podľa tohto scenára by súčasný patentový systém v Európe zostal nedotknutý. Jediné zlepšenie by mohlo byť pristúpenie viacerých členských štátov k Londýnskej dohode. Pristúpenie je však nielen voliteľné, ale aj zdĺhavé a zložité. Tento scenár je neefektívny, pretože by sa ním neriešili nedostatky existujúceho európskeho patentového systému. Týmto scenárom by sa nedosiahlo zníženie nákladov a zjednodušenie, keďže problémy validácie, udržiavania a registrácie by pretrvávali. A napokon, táto možnosť nie je ani v súlade s politickou angažovanosťou Komisie a Rady v riešení problémov súčasného patentového systému.

6.2. Možnosť 2 – Komisia nadalej spolupracuje s ostatnými inštitúciami na patente EÚ pokrývajúcim 27 členských štátov

V rámci tejto možnosti by Komisia – spoločne s Radou a Európskym parlamentom – pokračovala v práci na patente EÚ, ktorý pokrýva všetky členské štáty, t. j. pokračovala by v rokovaní na základe návrhov Komisie o patente Spoločenstva¹³ a o režimoch prekladov¹⁴. Táto možnosť by úplne dosiahla ciele iniciatívy. Výsledkom by bolo výrazné zníženie nákladov, pretože náklady na preklady by v rámci celej EÚ dosahovali 680 EUR bez akýchkoľvek ďalších nákladov na validáciu. Celkové úspory by mohli dosiahnuť 159 miliónov EUR ročne. Z odstránenia nákladov na technickú pomoc na zaplatenie udržiavacích poplatkov možno predpokladať úspory vo výške 49 až 65,2 milióna EUR za 10-ročné obdobie. Keďže platby a spravovanie udržiavania, ako aj registrácia patentov a príbuzných práv by boli riadené centrálné, táto možnosť by dosiahla zásadné zjednodušenie. Táto možnosť však nie je politicky priechodná, pretože Rada sa pri viacerých príležitostiach pokúsila dosiahnuť jednomyselnú dohodu o nevyhnutných režimoch prekladu a neuspela.

6.3. Možnosť 3 – Komisia predloží návrhy nariadenia na vykonávanie posilnenej spolupráce

V rámci tejto možnosti by Komisia predložila návrhy potrebné na realizáciu posilnenej spolupráce v oblasti jednotnej ochrany patentov. Jednotná ochrana patentov by pokrývala 25 členských štátov, ktoré majú záujem spolupracovať v tomto rámci. Predstavujú 79 % územia EÚ a vyše 92 % žiadostí je podaných z týchto krajín. Jednotná ochrana patentov by bola voliteľná pre používateľov a existovala by spolu so súčasným európskym patentovým systémom a s vnútroštátnymi patentovými systémami. Významne by sa znížili náklady a náročnosť ochrany patentov. Všetci majitelia patentových práv by rovnako využívali prínosy tejto možnosti bez ohľadu na to, či sú rezidentmi krajín v rámci posilnenej spolupráce, alebo mimo nej.

¹³ KOM(2000) 412

¹⁴ KOM(2010) 350

I keď by táto možnosť neposkytla všetky prínosy možnosti 2, bola by efektívna a mala by pozitívny vplyv na používateľov patentového systému v Európe. Platbu a spravovanie udržiavania patentov rovnako ako registráciu patentov a príbuzných práv by centrálnie riadil EPÚ na území zúčastnených členských štátov. Za 10-ročné obdobie by mohli úspory nákladov z poplatkov technickej pomoci pri platbách dosiahnuť 5 760 až 7 680 EUR na patent, ak by sa na posilnenej spolupráci zúčastnilo 25 členských štátov. V nezúčastnených krajinách by sa patenty stále museli riešiť individuálne.

6.3.1. Čiastková možnosť 3.1 – Komisia navrhuje režimy prekladov platné v oblasti jednotnej ochrany patentov, ktoré zodpovedajú jej návrhu z 30. júna 2010

V rámci tejto čiastkovej možnosti by Komisia navrhla režimy prekladov platné v oblasti jednotnej ochrany patentov, ktoré sú totožné s jej návrhom režimu prekladov pre patent EÚ. Majiteľ patentových práv by dodal EPÚ preklad nárokov do dvoch ďalších úradných jazykov EPÚ. Neboli by potrebné žiadne ďalšie preklady (s výnimkou prípadu sporu). Priemerné náklady na patenty v oblasti posilnenej spolupráce by boli 680 EUR. Náklady na ochranu pre celú EÚ by mohli byť 15 % dnešných nákladov (s 25 zúčastnenými členskými štátmi). Celkové úspory by mohli dosiahnuť 58,5 miliónov EUR ročne. Táto čiastková možnosť by bola nákladovo efektívna a priniesla by príslušné zjednodušenie, ale nenašla dostatočnú podporu v Rade. Členské štáty žiadajúce spustenie posilnenej spolupráce chcú zahrnúť do vykonávacích predpisov niektoré z prvkov navrhnutých belgickým predsedníctvom k režimom prekladov. Návrh rozhodnutia Rady, ktorým sa povoľuje posilnená spolupráca, už obsahuje v tomto ohľade niekoľko podstatných prvkov. Preto je táto možnosť politicky nepriechná.

6.3.2. Čiastková možnosť 3.2 – Komisia navrhuje režimy prekladov platné v oblasti jednotnej ochrany patentov na základe svojho návrhu z 30. júna 2010 so zapracovaním prvkov kompromisného návrhu prerokovaného Radou

V rámci tejto čiastkovej možnosti by sa režimy prekladov doplnili o určité prvky kompromisného návrhu belgického predsedníctva z roku 2010, ako to požadovali členské štáty žiadajúce Komisiu, aby predložila návrh na začatie posilnenej spolupráce. Hlavný súbor jazykových požiadaviek by bol podľa Európskeho patentového dohovoru. Okrem toho by dodatočné požiadavky na preklad platili pre prechodné obdobie, čo by znamenalo pre majiteľa patentových práv dodatočné náklady. Preto sa celkové náklady na preklady počas prechodného obdobia môžu pohybovať približne od 980 EUR do 2 380 EUR za patent v oblasti posilnenej spolupráce. Keď budú k dispozícii vysokokvalitné strojové preklady, náklady na preklady by sa znížili na 680 EUR. Náklady na ochranu pre celú EÚ by mohli byť 20% dnešných nákladov (s 25 zúčastnenými členskými štátmi). Celkové úspory by mohli dosiahnuť 50 miliónov EUR ročne. Možno očakávať, že táto čiastková možnosť získa významnú politickú podporu.

7. POROVNANIE MOŽNOSTÍ A ICH DÔSLEDKY

Pri porovnávaní možností má možnosť 2 najvyššie skóre v účinnosti, znížení nákladov a kritériách zjednodušenia. Avšak možnosť 3 má tiež významné prínosy a výsledky v podobe dôležitých úspor a zjednodušenia pre používateľov z Európy a z tretích krajín.

Vytvorenie patentu EÚ (možnosť 2) by malo najväčší pozitívny vplyv na vnútorný trh, na používateľov patentových informácií a na spotrebiteľov, pretože by integrovalo v úplnom

rozsahu vnútorný trh z hľadiska ochrany patentov. Ale možnosť 3 by tiež zvýšila úroveň integrácie nielen medzi zúčastnenými členskými štátmi, ale aj medzi zúčastnenými a nezúčastnenými krajinami. Vykonávaním posilnenej spolupráce v celej EÚ sa výrazne znížia celkové náklady a náročnosť získania ochrany patentov, a teda možno očakávať, že viac vynálezcov sa bude usilovať o ochranu patentov aj v členských štátoch, ktoré sa nezúčastňujú na posilnenej spolupráci.

Skvalitnená integrácia bude mať pozitívny vplyv na prístup spotrebiteľov k tovarom a službám. Lepšie integrovaný trh zabezpečí lepší cezhraničný obchod a uľahčí boj proti falšovanému tovaru. Centralizovaná registrácia a uverejňovanie patentov EPÚ by napomohlo rozširovaniu poznatkov a malo pozitívny vplyv na inovácie.

Jednoduchší a lacnejší prístup k patentom v Európe pravdepodobne povedie k zvýšeniu počtu inovatívnych malých a stredných podnikov. Malé a stredné podniky majú rozhodujúcu úlohu pri vytváraní pracovných miest; zabezpečujú 2/3 pracovných miest v súkromnom sektore¹⁵. Možno teda očakávať, že nárast počtu nových podnikov bude mať pozitívny vplyv na tvorbu pracovných miest.

Aj keď je jasné, že z hospodárskeho hľadiska by bol najúčinnnejším riešením patent EÚ, 10 rokov vyjednávania ukázalo, že táto možnosť je politicky nepriechná. Z analýzy možnosti 3 vyplýva, že jej prínosy by boli ešte veľmi dôležité. Hoci režim prekladov uvedený v čiastkovej možnosti 3.1 by bol najviac nákladovo efektívny, je pravdepodobné, že čiastková možnosť 3.2 bude mať najširšiu podporu medzi členskými štátmi, ktoré sa zúčastňujú na posilnenej spolupráci. Preto sa uprednostňuje možnosť 3 s čiastkovou možnosťou 3.2..

8. MONITOROVANIE A HODNOTENIE

Päť rokov po začatí uplatňovania Komisia preskúma uplatňovanie právnych predpisov s osobitným zameraním na prechodné režimy prekladov. Komisia bude tiež na ročnom základe monitorovať príslušné ukazovatele podmienok inovácie, počet patentov a ich náklady.

¹⁵

http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/index_en.htm